

Sygn. akt V KK 543/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

SSN Paweł Wiliński (sprawozdawca)

Protokolant Patrycja Kotlarska

w sprawie **A. S.**

skazanego z art. 178a § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 25 lutego 2021 r.

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 19 grudnia 2019 r., sygn. akt IV Ka (...)

zmieniającego w części, a w pozostałym zakresie utrzymującego w mocy
wyrok Sądu Rejonowego w W.

z dnia 3 lipca 2019 r., sygn. akt V K (...)

na podstawie art. 535 § 5 k.p.k.

**uchyla wyrok w zaskarżonej części, to jest w zakresie
rozstrzygnięcia o srodku karnym w postaci świadczenia
pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i
Pomocy Postpenitencjarnej i w tym zakresie przekazuje sprawę**

**Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 3 lipca 2019 r., sygn. akt V K (...), Sąd Rejonowy w W. uznał oskarżonego A. S. za winnego tego, że w dniu 7 kwietnia 2019 r. w W. kierował w ruchu lądowym motorowerem marki R. o nr rej (...) będąc w stanie nietrzeźwości, przy zawartości 0,43 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, tj. występku z art. 178a § 1 k.k. i na podstawie art. 59 k.k. odstąpił od wymierzenia mu kary. Jednocześnie Sąd I instancji, na podstawie art. 59 k.k. i art. 39 pkt 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych, do których kierowania wymagane jest prawo jazdy kat. B na okres roku; na podstawie art. 59 k.k. i art. 39 pkt 7 k.k. orzekł wobec oskarżonego świadczenie pieniężne w kwocie 500 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej oraz zwolnił A. S. od ponoszenia kosztów postępowania, przejmując je na rachunek Skarbu Państwa.

Po rozpoznaniu apelacji prokuratora Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 19 grudnia 2019 r., sygn. akt IV Ka (...):

- I. zmienił zaskarżony wyrok w pkt II jego części dyspozytywnej w ten sposób, że na podstawie art. 59 k.k., art. 39 pkt 3 k.k. i art. 42 § 2 k.k. orzeczony wobec oskarżonego zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych kategorii B podwyższył do 3 lat;
- II. zmienił zaskarżony wyrok w pkt III jego części dyspozytywnej w ten sposób, że jako podstawę wymiaru świadczenia pieniężnego przyjął nadto art. 43a § 1 k.k.;
- III. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy oraz
- IV. zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Kasację od orzeczenia Sądu II instancji wniósł Prokurator Generalny, zaskarżając wyrok na niekorzyść skazanego w zakresie rozstrzygnięć zawartych w pkt II i III jego części dyspozytywnej, tj. w odniesieniu do zobowiązania A. S. do uiszczenia świadczenia pieniężnego. Skarżący zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a

mianowicie art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 455 k.p.k., polegające na zaniechaniu przeprowadzenia prawidłowej, rzetelnej kontroli odwoławczej orzeczenia Sądu I instancji, w tym zwłaszcza należytego rozpoznania zarzutów podniesionych w apelacji oskarżyciela publicznego, wynikiem czego było, z rażącym naruszeniem art. 43a § 2 k.k. - popełnionym wskutek błędnego uznania, iż wobec sprawcy czynu zabronionego z art. 178a § 1 k.k., co do którego odstąpiono od wymierzenia kary, będzie miał zastosowanie przepis art. 43a § 1 k.k. przewidujący fakultatywnie orzekany środek kamy w postaci świadczenia pieniężnego - uzupełnienie kwalifikacji prawnej w podstawie orzeczenia świadczenia pieniężnego i wskazanie obok art. 59 k.k. i art. 39 pkt 7 k.k. jako dodatkowej podstawy wymiaru tego środka karnego art. 43a § 1 k.k., z jednoczesnym utrzymaniem w mocy rozstrzygnięcia w przedmiocie kwoty 500 (pięćset) złotych jako wysokości zasądzanego świadczenia pieniężnego, w sytuacji gdy art. 43a § 2 k.k. stanowi, że w razie skazania sprawcy m.in. za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. sąd orzeka świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7 k.k. na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości co najmniej 5.000 (pięć tysięcy) złotych, które to uchybienie doprowadziło do zobowiązania oskarżonego do uiszczenia świadczenia pieniężnego w kwocie jedynie 500 (pięćset) złotych mimo skazania go za czyn z art. 178a § 1 k.k.”.

Podnosząc powyższe, skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego okazała się oczywiście zasadna, co skłoniło Sąd Najwyższy do skierowania jej, w celu rozpoznania, na posiedzenie wyznaczone w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Rację ma skarżący twierdząc, że Sąd odwoławczy rozstrzygając powołany w apelacji oskarżyciela publicznego zarzut obrazy prawa materialnego - art. 43a § 2 k.k.- uchybił w sposób rażący wskazanym w petitum kasacji przepisom prawa procesowego. Nie sposób uznać, by kontrola odwoławcza przeprowadzona w

niniejszej sprawie przez Sąd Okręgowy w W. była kontrolą rzetelną, uwzględniającą w pełni wymogi przewidziane w art. 433 § 2 k.k. i art. 457 § 3 k.p.k.

Sąd II instancji co prawda zauważył, że w przypadku skazania sprawcy za przestępstwo określone w art. 178a § 1 k.k. orzeczenie o środku karnym w postaci świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej ma charakter obligatoryjny. Dostrzegł też, że minimalna wysokość tego świadczenia wynosi co najmniej 5.000 zł, jednak błędnie uznał, iż przepis ten nie znajduje zastosowania w przedmiotowej sprawie, z uwagi na fakt, że Sąd I instancji odstąpił, na podstawie art. 59 k.k., od wymierzenia oskarżonemu kary. Nie sposób uznać za trafne zapatrywanie Sądu ad quem wyrażające się w stwierdzeniu, że skoro Sąd odstąpił od wymierzenia kary, to podstawę orzeczonego wobec sprawcy świadczenia pieniężnego, stanowi art. 43a § 1 k.k., mający charakter fakultatywny i nie zawierający określenia dolnej granicy wysokości świadczenia pieniężnego, a jedynie wskazujący górną granicę - 60.000 zł. Oczywiście błędna jest argumentacja Sądu II instancji forsująca przekonanie, że treść przepisu art. 43a § 1 k.k. stanowi *lex specialis* wobec unormowania zawartego w art. 43a § 2 k.k.

Zauważyć należy, że art. 43a § 1 k.k. zawiera ogólne unormowanie dotyczące środka karnego w postaci świadczenia pieniężnego, wskazując, że rozstrzygnięcie takie Sąd meriti może podjąć w wypadkach wskazanych w ustawie oraz decydując się na odstąpienie od wymierzenia oskarżonemu kary. Wskazuje również na maksymalną wysokość, w której świadczenie to może zostać orzeczone. Art. 43a § 2 k.k. zawiera natomiast regulację szczególną, tj. stanowiącą wyjątek od unormowania zawartego w § 1, stanowiąc, że w razie skazania sprawców określonej kategorii przestępstw, w tym sprawcy występkę z art. 178a § 1 k.k., orzeczenie środka karnego w postaci świadczenia pieniężnego ma charakter obligatoryjny, zaś jego minimalna wysokość w przypadku sprawcy przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. wynosi 5.000 zł.

W ocenie Sądu Najwyższego nie ma najmniejszych wątpliwości, że to przepis art. 43a § 2 k.k. ma charakter szczególny wobec unormowania zawartego w art. 43a § 1 k.k., a nie odwrotnie. Przemawia za tym nie tylko systematyka omawianej regulacji, zasady logiki, ale i intencja ustawodawcy co do zaostrożenia

reakcji karnej wobec kierowców prowadzących pojazdy mechaniczne w stanie nietrzeźwości także w zakresie środków karnych w postaci nawiązki i świadczenia pieniężnego, która towarzyszyła wprowadzanym w tym zakresie modyfikacjom w 2015 r.

Również w wyroku z dnia 18 kwietnia 2018 r., sygn. akt III KK 383/17, Sąd Najwyższy stwierdził, że świadczenie pieniężne na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej Sąd obligatoryjnie orzeka w wypadku skazania za przestępstwa z art. 178a § 1 i 4 k.k., art. 179 k.k. i art. 180 k.k., a ustawa nie przewiduje od tego żadnego wyjątku. Tymczasem nie ma najmniejszych wątpliwości, że wyrok, w którym Sąd odstępuje od wymierzenia kary jest wyrokiem skazującym. Sąd orzekając w nim bowiem o odpowiedzialności karnej oskarżonego, przypisuje mu popełnienie danego przestępstwa, uprzednio weryfikując czy zostały zrealizowane znamiona danego typu czynu zabronionego, czy sprawcy można przypisać winę; odstępuje jedynie od wymierzenia oskarżonemu kary.

Z uwagi na powyższe uchybienie, niezbędne było uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w W. w zaskarżonej części, to jest w zakresie rozstrzygnięcia dotyczącego środka karnego w postaci świadczenia pieniężnego i przekazanie sprawy w tym zakresie temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Ponownie procedując w sprawie Sąd ad quem zobligowany będzie do uwzględnienia powyższych uwag i reguł określonych w art. 43a § 1 i 2 k.k. oraz dokona kontroli instancyjnej w sposób w pełni uwzględniający treść art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k.

Ze wskazanych wyżej powodów, należało orzec jak w sentencji.